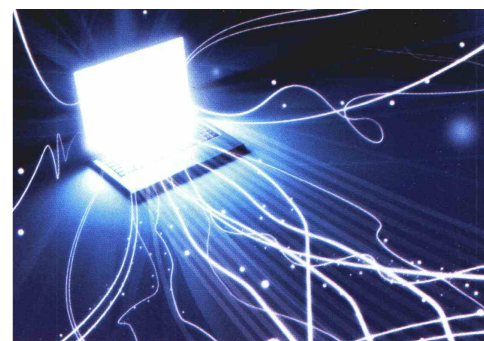

Nacionalni domen - pravi domen!

Registar nacionalnog internet domena Srbije (RNIDS) osmog jula slavi sedam godina svog postojanja i upravljanja nacionalnim internet domenima. Zvanična registracija .RS domena je počela u martu 2008. godine, dok je u januaru 2012. godine na svetsku internet scenu stupio i ćirilčni .CPБ domen. Do sada je registrovano preko 85.000 nacionalnih domena, a naš registar je član Saveta evropskih nacionalnih TLD registara - CENTR (Council of European National Top Level Domain Registries), i redovno saraduje sa Internet korporacijom za dodeljenje nazive i brojeve - ICANN (Internet Corporation For Assigned Names and Numbers). O aktuelnoj situaciji i planovima za budućnost RNIDS-a razgovarali smo sa izvršnim direktorom za razvoj poslovanja, Predragom Milićevićem.

Koje su prednosti registracije nacionalnog domena u odnosu na internacionalne?

Sve prednosti naših nacionalnih domena se mogu sistematizovati u pet celina: prisustvo, dostupnost, identitet, bezbednost i pripadnost. Nacionalni internet domen je odrednica prisustva na nekom tržištu, pa korisnik koji registruje .RS i .CPБ domene, istovremeno i geografski određuje Srbiju kao teritoriju za koju je njegov internet sajt prevashodno namenjen. Još uvek je slobodan i dostupan za registraciju veliki broj potencijalno zanimljivih pojmova u okviru .RS i .CPБ domenskih prostora (imena, naziva firme ili proizvođača, geografskih i opštih pojmova iz oblasti kulture, istorije, umetnosti...), što nije slučaj sa nekim drugim domenima. Naziv internet domena je neraskidiv deo svake web i e-mail adrese pa, određujući njih, domen određuje i internet identitet svakog korisnika. Registrovanjem svih potrebnih naziva .RS i .CPБ domena (naziv firme ili brendova, proizvođača ili usluga) potpuno se štiti nećiji identitet na srpskom internet prostoru. Nacionalni internet domeni pružaju veći stepen pouzdanosti i bezbednosti jer ne mogu da ih registruju neidentifikovane firme ili pojedinci, što je jako bitno u sprečavanju zloupotreba domena (lažno predstavljanje, sajber kriminal...). Korišćenje nacionalnih internet domena pokazuje i pripadnost lokalnoj internet zajednici, a korisnici .RS i .CPБ domena imaju i posebne pogodnosti da mogu da konkurišu za sufinansiranje svojih internet projekata kroz 4PI program (www.4pi.rs), da se besplatno prijave kao posetioci Konferencije o Internetu DIDS (www.dids.rs), kao i da njihovi projekti budu promovisani kroz različite aktivnosti RNIDS-a, od kojih je jedna i pomenuta Konferencija. Sve prednosti nacionalnih domena su detaljno prezentovane na sajtu www.nadiimelako.rs.

Na šta treba obratiti pažnju pri izboru naziva domena? Šta je dozvoljeno, a šta zabranjeno?

Željeni naziv domena najpre mora da bude u tehnički dozvoljenom obliku, jer oni ne mogu da sadrže baš sve slovne znakove, kao ni znake interpunkcije (osim crtice "-"), naziv ne sme da počinje ili da se završava sa crticom, niti da ima dve uzastopne crtice na trećoj i četvrtoj poziciji. Nazivi .RS domena mogu da sadrže sva slova engleskog alfabeta (a-z), brojeve (0-9), kao i znak "-", mogu da imaju najmanje dva znaka, a maksimalno 63. Nazivi .CPБ domena, pored 30 slova srpske ćirilice (a-ш), mogu da sadrže i cifre (0-9) i crticu ("-"), takođe mogu da imaju najmanje dva, ali maksimalno 30-ak znakova (zbog interne konverzije ćirilica-latinica). Željeni naziv domena može da bude nećiji samo ako je slobodan za registraciju, što se proverava preko Whois upita, koji je dostupan na adresi www.rnids.rs/whois. Takođe, neophodno je i odabrati odgovarajući domenski prostor: nazivi .RS i .CPБ domena su dostupni svima, .CO.RS i .ПP.CPБ su samo za poslovne korisnike, .ORG.RS i .OPF.CPБ su za neprofitne organizacije, .EDU.RS i .OБP.CPБ su državne ustanove, a .IN.RS i .OД.CPБ su domenski prostori namenjeni fizičkim licima (zato su i najjeftiniji).

Koliko pravi izbor domena i internet adrese utiče na rezultate pretrage i vidljivost sajtova?

Google tvrdi da je 97% svih pretraga lokalnog karaktera i da on u lokalnim pretragama daje blagu prednost nacionalnim domenima. Shodno tome, postavljanje sajta na nacionalni domen, daje blagu prednost u 97% pretraga na Googlu. Posebno je zanimljivo uporediti rezultate pretrage na Googlu za isti pojam kad se to radi iz Srbije i kad se radi iz inostranstva. Videćete da su rezultati prilagođeni lokalnom jeziku i lokalnoj teritoriji za

koju su određeni sajtovi namenjeni. Stoga su nacionalni internet domeni .RS i .CPБ izuzetno bitni za sve koji žive ili rade u Srbiji. Nisu slučajno svi najveći svetski brendovi, koji su prisutni u Srbiji, prisutni i na srpskim internet domenima. Koначno, i sam Google je prisutan na adresi www.google.rs.

Neki nacionalni domeni, poput .tv ili .me imaju veoma veliku vrednost na međunarodnom tržištu zbog svoje atraktivnosti. Kako se kotira naš domen?

Najpre treba istaći da domeni poput .TV ili .ME praktično i ne funkcionišu kao nacionalni domeni. Zbog njihovog značenja kao skraćenica ili reći na engleskom i drugim jezicima, oni imaju sve karakteristike globalnih domena, pa se kao takvi i promovišu i prodaju. Čak njihovom prodajom i rukovode međunarodne internet kompanije. Za razliku od njih, naši domeni nemaju ta svojstva. Shodno tome, mi o nacionalnim domenima (kao i većina evropskih nacionalnih internet registara) govorimo kao o idealnim rešenjima za prisustvo na lokalnom, nacionalnom internet prostoru, jer i sam Google ističe baš tu prednost nacionalnih domena.

Kako ste zadovoljni ukupnim brojem od oko 80.000 do sada registrovanih .RS domena?

U poređenju sa zemljama regiona, taj broj je sasvim zadovoljavajući. Naš .RS domen postoji svega pet godina, dok su ostali nacionalni domeni na Internetu prisutni već 20-ak godina. Na broj registrovanih naziva domena utiču brojni faktori, a najbitniji je svakako ekonomska situacija u zemlji. U Srbiji se godišnje ugasi desetine hiljada firmi, a broj .RS domena ipak svake godine raste.

Za nešto više od godinu dana je registrovano oko 5,5 hiljada ćirilčkih .CPБ domena. Kako ste zadovoljni ovim brojem?

Korišćenje nacionalnih internet domena pokazuje i pripadnost lokalnoj internet zajednici, a korisnici .RS i .CPB domena imaju i posebne pogodnosti da mogu da konkurišu za sufinansiranje svojih internet projekata kroz 4PI program

Nezahvalno je porediti se sa Rusima, koji imaju stotine hiljada registrovanih .РФ naziva domena (i preko 113 miliona ljudi koji govore ruski jezik i koriste ćiriliko pismo), ali su nam oni najbliži primer kao prvi nacionalni registar sa ćirilickim IDN domenom. Međutim, u Rusiji je ćirilica jedino pismo, dok se kod nas stalno vodi besmislena polemika „ćirilica ili latinica“. Kod njih se vodi briga o očuvanju nacionalnog identiteta (npr. čak 70% svih muzičkih izdanja je domaćeg porekla), što kod nas baš i nije slučaj. U Srbiji je skoro nemoguće kupiti ćirilicku tastaturu, a mnogi ne znaju ni da podese svoje računare za normalan rad sa ćilicom. Kad se sve to uzme u obzir, 5,5 hiljada naziva .CPB domena je, za početak, sasvim dobar rezultat.

Kakvi su dalji planovi za popularizaciju ćirilickih domena?

Osnovni tehnički problem svih svet-skih IDN domena, među kojima je i naš .CPB, trenutno je nemogućnost kreiranja e-mail adresa koje na levoj strani (pre znaka „@“) koriste bilo koje drugo pismo sem engleskog alfabeta. Tu je i potreba da se kod nekih internet čitača izvrše dodatna podešavanja (recimo, da se uključi

prikaz ćirilice), da bi se ćirilicka adresa ispravno prikazala, a i pojedine društvene mreže još uvek ne generišu automatski linkove ka ćirilickim adresama. Rešenje ovih problema na globalnom nivou se očekuje tokom ove godine, a onda sledi promotivna kampanja, u kojoj planiramo da .CPB domen posebno predstavimo i srpskoj dijaspori.

Na kojim projektima se trenutno radi u RNIDS-u?

Od brojnih tekućih aktivnosti, posebno se izdvajaju pripreme za projektovanje novog Sistema za registraciju naziva internet domena. Takođe, RNIDS želi da svoje iskustvo i resurse pruži kroz know-how usluge slabije razvijenim nacionalnim registrima u okruženju. Za jesen se priprema novi 4PI konkurs za sufinansiranje internet projekata na .RS i .CPB domenima. U toku je i analiza potrebnog hardvera, licenci i softvera neophodnih za uvođenje DNSSEC-a. Sada, kad

i Srbija polako dobija IPv6 konektivnost, i RNIDS se sprema da radi na uvođenju ovog protokola.

Kakvi su planovi za budućnost? Šta sve možemo očekivati od RNIDS-a?

U toku je izrada nacrtu petogodišnje Strategije, koja će odrediti pravac daljeg razvoja RNIDS-a. Ono što ćemo sigurno raditi i u budućnosti su edukativne i promotivne aktivnosti koje treba da doprinesu daljem podizanju svesti o značaju .RS i .CPB domena, širenje mreže ovlašćenih registara u Srbiji i svetu i poboljšanje kvaliteta i obima usluga. Vizija RNIDS-a je da postane vodeći regionalni nacionalni internet registar i prepoznatljiv evropski registar, uz stalni rast broja registrovanih nacionalnih internet domena u Srbiji i dijaspori. Takođe, RNIDS će i dalje, u okviru svojih mogućnosti, kroz različite projekte i aktivnosti, pomagati stvaranje korisnog sadržaja na srpskom internet prostoru.

Stevan Nestorović